

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Kielcach

LKI.410.8.3.2024

Pan
bryg. mgr inż. Piotr Krytusa
Komendant Powiatowy
Państwowej Straży Pożarnej w Sandomierzu
Komenda Powiatowa
Państwowej Straży Pożarnej w Sandomierzu
ul. Mickiewicza 61
27-600 Sandomierz

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/24/030 – Przygotowanie do działań specjalistycznych grup ratowniczych Państwowej Straży Pożarnej

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej w Sandomierzu (dalej: Komenda lub KP PSP), ul. Mickiewicza 61, 27-600 Sandomierz.
Kierownik jednostki kontrolowanej	Komendantem Powiatowym Państwowej Straży Pożarnej w Sandomierzu jest od 4 kwietnia 2017 r. bryg. mgr inż. Piotr Krytusa (dalej: Komendant).
Zakres przedmiotowy kontroli	1. Organizacja SGR w poszczególnych dziedzinach ratownictwa, w tym na czas wprowadzania stanów nadzwyczajnych. 2. Stan kadrowy, organizacja szkolenia i kwalifikacje strażaków ratowników SGR. 3. Wyposażenie SGR i strażaków ratowników. 4. Utrzymanie przez SGR nominalnej gotowości operacyjnej. 5. Sprawowanie przez komendanta powiatowego (miejskiego) PSP nadzoru nad przygotowaniem i funkcjonowaniem SGR.
Okres objęty kontrolą	Kontrola obejmuje okres od 1 stycznia 2023 r. do dnia zakończenia czynności kontrolnych. Kontrolą objęto również dokumenty wytworzone wcześniej, niezbędne dla realizacji celu kontroli.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ¹
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Kielcach
Kontroler	Magdalena Kaczmarczyk, specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LKI/42/2024 z 10 kwietnia 2024 r. (akta kontroli str.1-3)

¹ Dz. U. z 2022 r. poz. 623, dalej: ustawa o NIK.

II. Ocena ogólna² kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

Komendant wdrożył, na terenie działania KP PSP, regulacje w zakresie organizacji i działania specjalistycznych grup ratowniczych (dalej: SGR) funkcjonujących na terenie działania KP PSP³. Jednak *Plany ratownicze powiatu sandomierskiego*⁴ i *Powiatowy plan rozwoju sieci jednostek ratownictwa specjalistycznego zakres specjalistyczny*⁵ sporządzone zostały nierzetelnie. Ponadto w jednym z ww. dokumentów nie ujęto zadań realizowanych przez Specjalistyczne Grupy Poszukiwawczo-Ratownicze (dalej: SGPR). W *Planach organizacyjnych utrzymania stałej gotowości operacyjnej* poszczególnych SGR wykazano częściowo nierzetelne dane. W Komendzie nie wprowadzono uregulowań dotyczących zmian organizacyjnych w krajowym systemie ratowniczo-gaśniczym (dalej: KSRG) w aspekcie realizacji działań ratowniczych w poszczególnych dziedzinach ratownictwa KSRG na terenie powiatu przewidzianych na czas wprowadzania stanów nadzwyczajnych, w tym stanu wojennego.

Stan kadrowy i kwalifikacje strażaków ratowników biorących bezpośredni udział w działaniach ratowniczych były adekwatne do zadań SGR. Jednak dowódca i zastępca dowódcy Specjalistycznej Grupy Sonarowej „Świętokrzyskie” (dalej: SGS) nie posiadali kwalifikacji w zakresie obsługi sonarów, mimo że z pkt 3.4.2. *Zasad organizacji ratownictwa wodnego w Krajowym Systemie Ratowniczo-Gaśniczym*⁶ (dalej: *Zasady organizacji działań ratowniczych*) wynikał taki obowiązek.

Umiejętności praktyczne ratowników były systematycznie podnoszone podczas ćwiczeń organizowanych w ramach doskonalenia zawodowego. Komendant nie zaplanował w 2023 r. dla SGS ćwiczeń z udziałem różnych grup celem doskonalenia współpracy podczas działań ratowniczych na poziomie specjalistycznym, pomimo iż w pkt 2.1. *Zasad organizacji doskonalenia zawodowego w Państwowej Straży Pożarnej*⁷ (dalej: *Zasady organizacji doskonalenia zawodowego w PSP*) wskazano, że plan ćwiczeń powinien obejmować przynajmniej jedno takie przedsięwzięcie w roku. Ponadto w 2023 r. Komendant nie wnioskował o uwzględnienie SGR w tego rodzaju ćwiczeniach.

Wyposażenie SGR i strażaków ratowników umożliwiało prowadzenie działań ratowniczych, co potwierdzał ich udział, w okresie objętym kontrolą⁸, w 14 takich działaniach. SGS korzystała ze sprzętu i wyposażenia Specjalistycznej Grupy Ratownictwa Wodno-Nurkowego „Świętokrzyskie” (dalej: SGRW-N), nie spełniała minimalnego normatywu wyposażenia o sonar holowany oraz posiadała i wykorzystywała sprzęt nie spełniający określonych norm, co mogło utrudniać wykonywanie prowadzonych działań.

SGR były systematycznie monitorowane przez Komendanta oraz inspekcjonowane, z pozytywnym wynikiem, przez Świętokrzyskiego Komendanta Wojewódzkiego PSP, jako jednostki Centralnego Odwoду Operacyjnego (dalej: COO).

² Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

³ Obszar powiatu sandomierskiego.

⁴ Z kwietnia 2022 r., marca 2023 r. i kwietnia 2024 r.

⁵ Z kwietnia 2024 r.

⁶ Warszawa, grudzień 2020 r.

⁷ Zatwierdzonymi przez Komendanta Głównego PSP, 1 grudnia 2016 r.

⁸ Do 30 czerwca 2024 r.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny częściowej⁹ kontrolowanej działalności

OBSZAR

1. Organizacja SGR w poszczególnych dziedzinach ratownictwa, w tym na czas wprowadzania stanów nadzwyczajnych.

Opis stanu faktycznego

1. Na obszarze działania KP PSP zostały zorganizowane SGR o następujących specjalnościach:

- SGS¹⁰ (na bazie Jednostki Ratowniczo-Gaśniczej, dalej: JRG, w Sandomierzu¹¹)
 - nominalny poziom gotowości operacyjnej „1” (co najmniej trzech strażaków);
- SGRW-N (na bazie trzech JRG PSP¹²) - nominalny poziom gotowości operacyjnej AB¹³.

Na obszarze działania Komendy nie zlokalizowano grup o wszystkich specjalnościach. Zgodnie z *Krajowym planem rozwoju sieci jednostek ratownictwa specjalistycznego Państwowej Straży Pożarnej na lata 2022-2024*¹⁴, powiat sandomierski znajduje się w obszarze chronionym następujących SGR, spoza terenu działania KP PSP:

- a) wysokościowego:
 - poziom gotowości operacyjnej A i B – Specjalistyczna Grupa Ratownictwa Wysokościowego (dalej: SGRW) „Kielce 3”;
 - poziom S – SGRW „Kraków 3” i SGRW „Rzeszów 1”;
- b) poszukiwawczo-ratowniczego:
 - poziom A - SGPR „Kielce 3”;
 - poziom B i C – SGPR „Nowy Sącz”;
- c) technicznego:
 - poziom A, B lub AB - Specjalistyczna Grupa Ratownictwa Technicznego (dalej: SGRT) „Kielce”;
 - poziom C – SGRT „Mielec”;
- d) chemiczno-ekologicznego:
 - poziom A - Specjalistyczna Grupa Ratownictwa Chemiczno-Ekologicznego (dalej: SGRChem) „Ostrowiec 2”;
 - poziom B - SGRChem „Kielce 1”;
 - poziom C i D - SGRChem „Leżajsk”;
 - poziom E – SGRChem „Kraków 6”;
- e) wodno-nurkowego:
 - poziom ABC –SGRW-N „Małopolska”;
 - poziom ABCchem – SGRW-N „Przemyśl”.

(akta kontroli str. 12-45, 275-312, 389, 443, 644-647)

W KP PSP dla powiatu sandomierskiego sporządzano analizy zagrożeń¹⁵, w których wskazano, jako największe, zagrożenie powodziowe i dla niego przeprowadzano

⁹ Oceny częściowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena częściowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

¹⁰ Rozkazami Komendanta nr: 8/2022 z 23 grudnia 2022 r. w sprawie powołania SGS, 3/2023 z 31 stycznia 2023 r. w sprawie powołania SGS i 1/2024 z 28 lutego 2024 r. w sprawie utworzenia SGS.

¹¹ Funkcjonowała na bazie trzech zmian służbowych.

¹² Z różnych powiatów województwa świętokrzyskiego. W JRG w Sandomierzu funkcjonowała na II zmianie.

¹³ Zdolność do podjęcia działań przez co najmniej czterech strażaków, w tym co najmniej dwóch młodszych nurków, jednego z uprawnieniami nurka kierującego pracami podwodnymi, jednego strażaka obsługującego sprzęt logistyczny i pomocniczy oraz posiadającego uprawnienia do obsługi pojazdów samochodowych, sternika motorowodnego/sternomotorzystę).

¹⁴ Opracowanym przez Komendę Główną PSP (Warszawa, wrzesień 2022 r.).

¹⁵ W styczniu 2023 r., lipcu 2023 r. i styczniu 2024 r.

analizy oraz wnioski z oceny zagrożenia. W Komendzie sporządzano również analizy zabezpieczenia operacyjnego¹⁶ i nie wskazywano w nich wniosków ani uwag.

(akta kontroli str. 87-155, 607-617)

W trakcie kontroli NIK, w KP PSP opracowano *Powiatowy plan rozwoju sieci jednostek ratownictwa specjalistycznego zakres specjalistyczny*¹⁷, który zawierał obecne i deklarowane poziomy gotowości operacyjnej SGRW-N i SGS. W dokumencie tym dla tych grup nie zaplanowano zmiany docelowego poziomu gotowości operacyjnej oraz nie określono docelowego planu sieci jednostek ratownictwa specjalistycznego (grup o innych specjalnościach niż funkcjonujące w Komendzie).

(akta kontroli str. 595-599)

Komendant wyjaśnił, że ww. dokument *opiera się na Wojewódzkim i Krajowym planie rozwoju sieci jednostek ratownictwa specjalistycznego i odzwierciedla informacje tam zawarte, a dokumenty te nie przewidywały rozwoju i rozbudowy oraz podwyższenia poziomu gotowości operacyjnej grup w tym SGRW-N i SGS funkcjonujących w KP PSP Sandomierz oraz ich rozbudowy o inne specjalności ze względu na małe zagrożenie na podstawie katalogu zagrożeń i wynikające z analizy zagrożeń na obszarze powiatu sandomierskiego.*

(akta kontroli str. 1177-1178)

W okresie objętym kontrolą Komendant nie wnioskował do Świętokrzyskiego Komendanta Wojewódzkiego PSP o wprowadzenie odstępstwa od *Zasad organizacji działań ratowniczych*.

Komendant wyjaśnił, że zgodnie z rozdziałem 3.6.1. pkt 19 *Zasad organizacji działań ratowniczych* odstępstwa od zasad może udzielić Komendant Główny PSP na wniosek Komendanta Wojewódzkiego PSP. Ponadto dodał, że KP PSP wielokrotnie informowała Komendę Wojewódzką PSP Kielce (dalej: KW PSP) o brakach sprzętowych, tj. w pismach dotyczących weryfikacji sprzętu będącego na wyposażeniu SGRW-N i SGS¹⁸ oraz w *Planach organizacyjnych utrzymania stałej gotowości operacyjnej SGR* na lata 2023 i 2024, które są zatwierdzane przez Świętokrzyskiego Komendanta Wojewódzkiego PSP.

(akta kontroli str. 1038, 1208-1209)

W trakcie kontroli NIK, Komendant pozyskał z KW PSP informację o złożeniu prośby do Komendanta Głównego PSP o wyrażenie zgody na odstępstwo w zakresie funkcjonowania SGS, tj. braku sprzętu w postaci lekkiego samochodu ratownictwa wodno-nurkowego i sonaru holowanego (komplet z interfejsem, kablolinami i stojakiem)¹⁹. W odpowiedzi Świętokrzyski Komendant Wojewódzki PSP²⁰ otrzymał jedynie zgodę na odstępstwo w zakresie istotnego braku sprzętowego – samochodu lekkiego ratownictwa wodnego (ze wskazaniem, że powinien on zostać uzupełniony maksymalnie do końca 2024 r.).

(akta kontroli str. 569-572)

2. Zasady podwyższania gotowości operacyjnej określone były w ogólnych zasadach organizacji i kierowania działaniami ratowniczymi prowadzonymi na terenie powiatu sandomierskiego²¹ oraz w zarządzeniach Komendanta w sprawie zasad

¹⁶ W marcu 2022 r. i 2023 r., maj 2024 r.

¹⁷ W kwietniu 2024 r.

¹⁸ Znak: PJRG.5270.6.1.2022 z dnia 27 lipca 2022 r. i PJRG.5270.9.1.2023 z dnia 25 lipca 2023 r.

¹⁹ Pismo znak:WPO.5270.2.2024 z 29 lutego 2024 r.

²⁰ Pismo znak: BPO-II.0754.4.2024.10 z 11 marca 2024 r.

²¹ Stanowiącymi załącznik nr 1 do decyzji nr 136/2014 z 18 listopada 2014 r. ówczesnego Komendanta w sprawie organizacji działań ratowniczych na terenie powiatu sandomierskiego.

funkcjonowania Stanowiska Kierowania Komendanta Powiatowego PSP w Sandomierzu²² (dalej: SK KP PSP).

W ww. zasadach wskazano, że podwyższoną gotowość operacyjną w KP PSP wprowadza rozkazem²³ Komendant i może zostać ona wprowadzona w przypadku:

- a) zwiększonego prawdopodobieństwa wystąpienia katastrofy naturalnej, której skutki mogą zagrozić życiu lub zdrowiu dużej liczby osób, mieniu w wielkich rozmiarach albo środowisku na znacznych obszarach;
- b) zwiększonego prawdopodobieństwa wystąpienia awarii technicznej, której skutki mogą zagrozić życiu lub zdrowiu dużej liczby osób, mieniu w wielkich rozmiarach albo środowisku na znacznych obszarach;
- c) wystąpienia i utrzymywania się wzmożonego zagrożenia pożarowego.

Ponadto w powyższych zasadach wskazano, że wprowadzenie podwyższonej gotowości operacyjnej polega m.in. na:

- a) wzmocnieniu obsady stanowiska kierowania komendanta powiatowego;
- b) wprowadzeniu zmiany systemu pełnienia służby dla obsady stanowiska kierowania komendanta powiatowego;
- c) postawieniu w gotowości powiatowej kompanii odwodowej;
- d) zapewnieniu całodobowego funkcjonowania KP PSP, w zakresie niezbędnym dla sprawnego prowadzenia działań, w tym: obsługi i naprawy sprzętu;
- e) wprowadzeniu dyspozycyjności strażaków korzystających z czasu wolnego poprzez wprowadzenie dyżurów domowych części lub całości załogi;
- f) wstrzymaniu udzielania urlopów osób niezbędnych do realizacji zadań;
- g) odwołaniu z urlopów osób niezbędnych do realizacji zadań;
- h) wprowadzeniu służby w systemie 24 x 24 godz. lub skoszarowaniu strażaków JRG w Sandomierzu.

W zasadach ujęto również, że wprowadzający podwyższoną gotowość operacyjną może stosownie do potrzeb ograniczyć lub rozszerzyć zakres realizowanych zadań.

(akta kontroli str. 532-533, 536, 618-642)

W kontrolowanym okresie zasady podwyższania gotowości operacyjnej nie były aktualizowane.

Komendant wyjaśnił, że zasady podwyższania gotowości operacyjnej podlegały analizie lecz nie zachodziła potrzeba ich aktualizacji.

(akta kontroli str. 510, 1178)

Odnosnie do wskazania jakie zmiany organizacyjne w KSRG przewidziano na czas wprowadzania stanów nadzwyczajnych, w tym stanu wojennego w aspekcie realizacji działań w poszczególnych dziedzinach ratownictwa KSRG, zarówno na poziomie podstawowym, jak i specjalistycznym Komendant wyjaśnił, że nie wprowadzał takich zmian organizacyjnych ponieważ rozporządzenie o KSRG²⁴ nie przewiduje zmian w powyższym zakresie.

(akta kontroli str. 527-528)

W kwestii analiz (prognoz) stopnia zagrożenia na obszarze powiatu w przypadku wojny oraz adekwatnych do tego zagrożenia potrzeb KSRG Komendant wyjaśnił, że nie dokonywał takich analiz i nie ma wytycznych zobowiązujących do sporządzania ich oraz prognoz dotyczących zagrożenia na wypadek wojny, a także potrzeb KSRG

²² Nr 1/2021 z 22 lutego 2021 r. oraz nr 3/2024 z 28 maja 2024 r.

²³ Powinien on zawierać: podstawę prawną, datę i godzinę wprowadzenia, siły i środki, zadania i miejsce ich realizacji, inne ustalenia.

²⁴ Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 17 września 2021 r. w sprawie szczegółowej organizacji krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego, Dz. U. poz. 1737.

adekwatnych do takiego zagrożenia. Ponadto dodał, że zakres analiz i prognoz określa § 13 i § 14 ust. 1 rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 24 października 2005 r. w sprawie czynności kontrolno-rozpoznawczych przeprowadzanych przez Państwową Straż Pożarną²⁵.

(akta kontroli str. 528-529)

Odnosząc się do planowanych działań podejmowanych celem przygotowania jednostek KSRG na wypadek stanu wojennego w aspekcie gotowości operacyjnej oraz zabezpieczenia logistycznego Komendant wyjaśnił, że *obecnie obowiązujące przepisy nie zobowiązują KP PSP do przygotowania jednostek KSRG na wypadek stanu wojennego*.

Komendant wyjaśnił również, że w sytuacji wprowadzenia stanu wojennego, obowiązujące przepisy nie przewidują wzmocnienia stanu osobowego KP PSP o funkcjonariuszy będących na świadczeniu emerytalnym.

(akta kontroli str. 529)

Komendant posiadał wiedzę jakim potencjałem operacyjnym KSRG będzie dysponował w okresie stanu wojennego.

(akta kontroli str. 511)

3. *Plany ratownicze powiatu sandomierskiego*²⁶ określały zadania dla poszczególnych SGR na różnych poziomach gotowości operacyjnej (rozdział II²⁷), poza wyjątkiem, który opisano poniżej. W kontrolowanym okresie w Komendzie obowiązywał *Powiatowy plan rozwoju sieci jednostek ratownictwa specjalistycznego zakres podstawowy*²⁸, który nie zawierał zapisów dotyczących SGR. Jednak w opracowanym w trakcie kontroli NIK *Powiatowym planie rozwoju sieci jednostek ratownictwa specjalistycznego zakres specjalistyczny* wskazano m.in.: funkcjonujące w strukturze Komendy specjalistyczne grupy przeznaczone do czynności ratowniczych, wykaz zadań realizowanych przez wszystkie SGR.

Plany ratownicze powiatu sandomierskiego i Powiatowy plan rozwoju sieci jednostek ratownictwa specjalistycznego zakres specjalistyczny nie zawierały właściwych jednostek SGR realizujących zabezpieczenie operacyjne powiatu sandomierskiego w zakresie poziomów gotowości operacyjnej (w wybranych pozycjach) lub nie wskazano ich w ogóle. Ponadto w *Planie ratowniczym powiatu sandomierskiego z 2024 r.* nie ujęto zadań realizowanych przez SGPR. Powyższe kwestie szerzej zostały opisane w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

Wszystkie ww. dokumenty były uzgodnione przez Świętokrzyskiego Komendanta Wojewódzkiego PSP.

W okresie objętym kontrolą, w zakresie SGR funkcjonujących na terenie powiatu sandomierskiego nie wprowadzano zmian.

(akta kontroli str. 189, 222, 264, 457, 556, 601, 603)

W *Planach ratowniczych powiatu sandomierskiego* wskazano zalecane zasady i procedury ratownicze wynikające z zadań realizowanych przez podmioty KSRG, w tym: *Zasady dysponowania sił jednostek ochrony przeciwpożarowej oraz zasad doraźnego zabezpieczenia operacyjnego terenu powiatu po zadysponowaniu zasobów ratowniczych*²⁹, *Procedurę dysponowania przez stanowisko kierowania Świętokrzyskiego Komendanta Wojewódzkiego PSP Specjalistycznej Grupy Ratownictwa Wodno-Nurkowego „Świętokrzyskie” oraz Specjalistycznej Grupy*

²⁵ Dz. U. Nr 225, poz. 1934, ze zm.

²⁶ Z kwietnia 2022 r., marca 2023 r. i kwietnia 2024 r.

²⁷ Wykazy zadań zawartych w planach ratowniczych zostały zaczerpnięte z *Zasady organizacji działań ratowniczych* dla poszczególnych specjalności ratowniczych, opracowanych przez Komendę Główną PSP.

²⁸ Z września 2014 r. (zaktualizowany: 14 kwietnia 2022 r. i 4 kwietnia 2024 r.).

²⁹ Z 10 marca 2011 r. (zaktualizowane w latach 2012 i 2013) oraz kolejne obowiązujące od 1 lutego 2023 r.

Ratownictwa Wysokościowego „Kielce 3” przy wykorzystaniu Lotniczego Pogotowia Ratunkowego³⁰.

Komendant wyjaśnił, że procedury znajdują się na SK KP PSP i stanowią integralną część powiatowego planu ratowniczego. W trakcie kontroli NIK, Komendant zaktualizował *Plan ratowniczy powiatu sandomierskiego* z kwietnia 2024 r.³¹ i wskazał w nim również zasady dysponowania SGRW-N i SGS.

(akta kontroli str. 191-273, 313-321, 325-343, 526, 585-594)

Ponadto zasady dysponowania poszczególnych SGR zostały zawarte w *Planach organizacyjnych utrzymania stałej gotowości operacyjnej*.

(akta kontroli str. 358-359, 387-388, 409-410, 441-442)

W kontrolowanym okresie SGRW-N i SGS, nie brały udziału w działaniach ratowniczych na obszarze sąsiednich państw. Również specjalistyczne jednostki ratownicze państw sąsiednich nie uczestniczyły w działaniach ratowniczych w Polsce³² i powiecie sandomierskim. W dokumentacji KP PSP brak było zapisów dotyczących współpracy transgranicznej.

(akta kontroli str. 520, 602)

Komendant wyjaśnił: *nie mamy zawartych umów dotyczących współpracy transgranicznej. Jednocześnie informujemy, że Stanowisko Kierowania Komendanta Powiatowego PSP może dysponować do zdarzeń SGRW-N i SGS na terenie własnego powiatu. Za dysponowanie grup specjalistycznych na teren województwa i na terenie kraju i poza granice odpowiadają odpowiednio Stanowisko Kierowania Komendanta Wojewódzkiego PSP i Krajowe Centrum Koordynacji i Ratownictwa.*

(akta kontroli str. 582)

4. W Komendzie obowiązywały, na 2023 r. i 2024 r., odrębne *Plany organizacyjne utrzymania stałej gotowości operacyjnej*, zarówno dla SGRW-N, jak i SGS³³.

Zawierały one m.in.:

- miejsce stacjonowania i strukturę organizacyjną;
- zasady dysponowania grupy specjalistycznej;
- wykaz członków grupy z ich kwalifikacjami i uprawnieniami;
- trzyletni harmonogram szkoleń, odpowiednio na lata 2023-2025 i 2024-2026;
- harmonogram zakupów sprzętu ratowniczego;
- roczny plan doskonalenia zawodowego;
- wykaz członków wraz z ich kwalifikacjami i uprawnieniami;
- wykaz sprzętu, w tym wymagającego legalizacji i okresowych przeglądów;
- mapy obszarów chronionych.

(akta kontroli str. 354-456)

Wszystkie ww. *Plany organizacyjne utrzymania stałej gotowości operacyjnej* SGR zostały zatwierdzone przez Komendanta, mimo że zawierały niekompletne informacje, o czym szerzej opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 354-402, 405-456)

5. Odnośnie do trudności i ograniczeń w realizacji zadań związanych z organizacją i funkcjonowaniem SGR Komendant wskazał na:

- usystematyzowanie informacji o grupach specjalistycznych – sonarowej i wodnej w *Zasadach organizacji działań ratowniczych*, tj. zebranie wszystkich informacji dotyczących poszczególnych grup w odrębnych rozdziałach;

³⁰ KW PSP, 1 marca 2013 r.

³¹ 28 maja 2024 r.

³² Z udziałem SGR funkcjonujących w KP PSP.

³³ Wszystkie cztery plany, odpowiednio po dwa w styczniu 2023 r. i 2024 r. zostały zatwierdzone przez Świątokrzyskiego Komendanta Wojewódzkiego PSP.

- usystematyzowanie miejsca składowania wszelkiej dokumentacji dotyczącej danej grupy (np. szkoleń, wyposażenia, zakupów sprzętu), gdyż przypisane są one w jednolitym rzeczowym wykazie akt w różnych symbolach klasyfikacyjnych;
- trudności w pozyskaniu wymaganego sprzętu wynikające, np. z bardzo dużego kosztu zakupu sonaru holowanego przekraczającego możliwości finansowe KP PSP;
- w obecnie używanym przez SGS samochodzie operacyjnym marki Suzuki Vitara z 2010 roku, fabryczny okres użytkowania wynosi 10 lat, zatem w 2020 r. samochód powinien zostać wymieniony. Ponadto Komendant dodał: *z uwagi na wymianę w przyszłości samochodu należało by dążyć do zakupu fabrycznie nowego pojazdu dla grupy sonarowej, który będzie służył do przewozu strażaków, ciągnięcia łodzi oraz przewozu mienia o bardzo dużej wartości. Fabrycznie nowy samochód usprawniłby działania grupy poprzez zapewnienie bezpieczeństwa podczas wyjazdów zarówno sprzętowi i załodze.*

(akta kontroli str. 529-530)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. W Komendzie nierzetelnie sporządzono *Powiatowy plan rozwoju sieci jednostek ratownictwa specjalistycznego zakres specjalistyczny*³⁴ oraz *Plany ratownicze powiatu sandomierskiego*³⁵, gdyż:
 - a) w tabelarycznych zestawieniach dotyczących zakresu zabezpieczenia operacyjnego powiatu sandomierskiego przez SGR odnośnie poziomu gotowości operacyjnej (wymienionych poniżej) nie ujęto właściwych jednostek realizujących odpowiednie zabezpieczenia lub nie wskazano ich w ogóle, mimo że określone były one w *Krajowym planie rozwoju sieci jednostek ratownictwa specjalistycznego Państwowej Straży Pożarnej na lata 2022-2024*, tj.:
 - w *Powiatowym planie rozwoju sieci jednostek ratownictwa specjalistycznego zakres specjalistyczny*:
 - wskazano w zakresie ratownictwa wysokościowego poziom gotowości operacyjnej S tylko przez SGRW „Rzeszów”, mimo że zabezpieczenie operacyjne w tym zakresie realizowane było również przez SGRW „Kraków 3”;
 - wskazano w zakresie ratownictwa wodno-nurkowego poziom gotowości operacyjnej ABCchem przez SGRW-N „Małopolska”, mimo że zabezpieczenie operacyjne w tym zakresie realizowane było przez SGRW-N „Przemyśl”;
 - wskazano w zakresie ratownictwa chemiczno-ekologicznego poziom gotowości operacyjnej L przez SGRChem „Warszawa 6”, mimo że powiat sandomierski nie był na takim poziomie gotowości operacyjnej zabezpieczony;
 - nie wskazano w zakresie ratownictwa chemiczno-ekologicznego poziomu gotowości operacyjnej E, mimo że zabezpieczenie operacyjne w tym zakresie ratownictwa i na tym poziomie gotowości operacyjnej realizowane było przez SGRChem „Kraków 6”;

³⁴ Z kwietnia 2024 r.

³⁵ Z kwietnia 2022 r, marca 2023 r. i kwietnia 2024 r.

- nie wskazano w zakresie ratownictwa technicznego poziomu gotowości operacyjnej AB, mimo że zabezpieczenie operacyjne w tym zakresie realizowane było przez SGRT „Kielce”.
- w *Planach ratowniczych powiatu sandomierskiego*:
 - wskazano w zakresie ratownictwa wodno-nurkowego poziom gotowości operacyjnej: ABC realizowany przez SGRW-N „Przemyśl” zamiast „Małopolska” (dokument z marca 2023 r.), ABCchem przez SGRW-N „Małopolska”, mimo że zabezpieczenie operacyjne w tym zakresie realizowane było przez SGRW-N „Przemyśl” (z kwietnia 2024 r.);
 - nie wskazano jednostek zabezpieczających teren powiatu w zakresie: SGRW-N dla poziomu ABCchem, SGRChem – poziom D i E, SGRT – poziom AB i C, SGRW – poziom S (w dokumencie z kwietnia 2022 r.); SGRchem – poziom E, SGRT – poziom AB (z marca 2023 r.); SGRChem – poziom E, SGRT – poziom AB, SGRW – poziom S (z kwietnia 2024 r.);
- b) w *Planie ratowniczym powiatu sandomierskiego z 2024 r.*, w wykazie zadań realizowanych przez SGR (część II) nie ujęto zadań realizowanych, na różnych poziomach gotowości operacyjnej przez SGPR.

(akta kontroli str. 226-267, 457, 509, 601)

Komendant oraz starszy specjalista w Wydziale Operacyjno-Szkoleniowym, który dokonywał aktualizacji odpowiednich *Planów ratowniczych powiatu sandomierskiego* oraz opracował wskazany plan rozwoju sieci wyjaśnili, że błędy spowodowane były przeoczeniem.

(akta kontroli str. 525-527, 575, 580, 606)

NIK zwraca uwagę, że *Powiatowy plan rozwoju sieci jednostek ratownictwa specjalistycznego zakres specjalistyczny* zawierał również w formie graficznej obszary chronione przez poszczególne SGR w określonych poziomach gotowości operacyjnej i były one zgodne z wykazanymi w *Krajowym planie rozwoju sieci jednostek ratownictwa specjalistycznego Państwowej Straży Pożarnej na lata 2022-2024*.

W związku z dokonaniem w trakcie kontroli aktualizacji obowiązujących dokumentów, NIK nie formułuje wniosku pokontrolnego.

(akta kontroli str. 589, 587-597)

2. Komendant zatwierdził sporządzone w sposób nierzetelny *Plany organizacyjne utrzymania stałej gotowości operacyjnej SGR*, gdyż w dokumentach tych dla:
 - a) SGS (plany ze stycznia 2023 r. i 2024 r.) wskazano w rozdziale IV pkt. 1 dotyczącym struktury organizacyjnej tej grupy, że dowódca grupy i jego zastępca posiadają przeszkolenie z zakresu obsługi sonarów do celów poszukiwawczych lub szkolenie z obsługi sonaru MS 1000, który jest na wyposażeniu SGS, mimo że wskazane osoby nie posiadały takich uprawnień;
 - b) SGRW-N:
 - w załączniku nr 2 dotyczącego poziomu wyszkolenia strażaków wskazano jako stan obecny: sześciu sterników motorowodnych, mimo że było dziewięciu strażaków z takimi uprawnieniami (plan ze stycznia 2023 r.); pięciu sterników motorowodnych, mimo że ośmiu strażaków posiadało takie uprawnienia (plan ze stycznia 2024 r.); jednego sternikowozystę, mimo że w grupie nie było strażaków z takimi uprawnieniami (plany ze stycznia 2023 r. i 2024 r.);
 - w załączniku nr 6 dotyczącego planu doskonalenia grupy (plany ze stycznia 2023 r. i 2024 r.) wskazano zajęcia basenowe w ilości godzin praktycznych 48

i z terminem realizacji odpowiednio: zgodnie z planem ćwiczeń doskonalenia zawodowego grupy specjalistycznej na rok 2023 i 2024, mimo, że w planach i realizacji ćwiczeń doskonalenia zawodowego SGRW-N na rok 2023 i 2024 r. ujęto tylko po jednym ćwiczeniu na basenie (w lutym), co uniemożliwiało zrealizowanie doskonalenia zawodowego w wymiarze 48 godzin.

NIK zwraca uwagę, że plany i realizacja ćwiczeń zostały zatwierdzone przez Świętokrzyskiego Komendanta Wojewódzkiego PSP wcześniej niż plany organizacyjne, tj. Komenda otrzymała je odpowiednio 16 grudnia 2022 r. i 21 grudnia 2023 r. W dniu 8 lutego 2023 r. odbyły się zaplanowane zajęcia na basenie, których czas trwania wyniósł 1 godzinę;

– w załączniku nr 8 zawierającym wykaz członków grupy z ich kwalifikacjami i uprawnieniami wykazano w kolumnie z:

- kwalifikacjami: dwóch strażaków jako nurków, mimo że posiadali oni kwalifikacje kierujących pracami podwodnymi (plany ze stycznia 2023 r. i 2024 r.); jednego strażaka jako młodszego nurka, mimo że posiadał on uprawnienia nurka (plan ze stycznia 2024 r.).

NIK zauważa, że w załączniku tym wskazano również daty uzyskania przez te osoby właściwych uprawnień;

- pozostałymi kwalifikacjami i uprawnieniami sternika motorowodnego dla pięciu strażaków, mimo że uprawnienia te posiadało ośmiu strażaków (plan ze stycznia 2024 r.).

(akta kontroli str. 354-402, 405-456, 659, 722, 1411)

Komendant wyjaśnił, że podczas sporządzania planu organizacyjnego SGS omyłkowo wskazano, że dowódca i zastępca dowódcy posiadają przeszkolenie w zakresie obsługi sonarów. Odnośnie do pozostałych kwestii również jako przyczyny wskazał omyłki.

(akta kontroli str. 1409-1410)

OCENA CZĄSTKOWA

Komendant wdrożył, na terenie działania KP PSP, regulacje w zakresie organizacji i działania SGR jednak część z nich sporządzona została nierzetelnie, gdyż m.in. nie wszystkie zawarte w nich informacje były zgodne ze stanem faktycznym. Organizacja działań ratowniczych nie obejmowała okresu ewentualnego wprowadzania stanów nadzwyczajnych, w tym stanu wojennego.

OBSZAR

2. Stan kadrowy, organizacja szkolenia i kwalifikacje strażaków ratowników SGR.

Opis stanu faktycznego

1. Wg stanu na 30 czerwca 2024 r. liczba strażaków ratowników SGRW-N podległych KP PSP wyniosła etatowo i faktycznie dziewięć, a SGS liczyła etatowo również dziewięciu strażaków ratowników, natomiast faktycznie 26³⁶. W skład SGS nie wliczono dowódcy i zastępcy dowódcy tej grupy.

Wynikający z *Zasady organizacji działań ratowniczych* standard liczebności strażaków SGS, tj. co najmniej dziewięciu strażaków, został spełniony. W SGRW-N liczba strażaków spełniała warunki gotowości operacyjnej³⁷.

³⁶ W tym ośmiu z grupy SGRW-N. We wskazanej liczbie nie uwzględniono dowódcy SGS i jego zastępcy.

³⁷ Dla poziomu gotowości A musiało być co najmniej trzech strażaków (w tym co najmniej dwóch młodszych nurków, jednego strażaka obsługującego sprzęt logistyczny i pomocniczy oraz posiadającego uprawnienia do obsługi pojazdów samochodowych, sternika motorowodnego/sternomotorzystę) i dla AB co najmniej czterech (jw. i jednego z uprawnieniami nurka kierującego pracami podwodnymi).

Komendant wyjaśnił, że SGRW-N utworzona jest na bazie trzech jednostek organizacyjnych PSP na terenie województwa świętokrzyskiego, a analiza stanów liczbowych dla właściwych poziomów gotowości przeprowadzana jest podczas aktualizacji *Planu organizacyjnego utrzymania stałej gotowości operacyjnej SGRW-N*.

(akta kontroli str. 579, 656-659, 662-663, 665, 667)

W okresie od 20 grudnia 2023 r. do 28 lutego 2024 r. jeden ze strażaków ratowników z SGRW-N nie posiadał ważnych kwalifikacji uprawniających do wykonywania prac podwodnych, mimo że 25 października 2023 r. złożony został wniosek do Komendanta Głównego PSP, za pośrednictwem KW PSP, o przedłużenie ważności uprawnień. Jedną z przyczyn były braki zapisów w książce nurka.

Komendant wyjaśnił, że *brak wpisów w książeczce (...) wynikały z niedopatrzenia zainteresowanego pracownika. (...) jednocześnie w KP PSP w Sandomierzu położono nacisk na bieżące i terminowe uzupełnianie danych potwierdzających liczbę godzin w zakresie wykonywania prac podwodnych. Ponadto informujemy, że Pan (...) od 1 sierpnia 2023 roku zmienił stanowisko służbowe, pracuje w systemie codziennym i nie jest wykazywany w grafiku gotowości operacyjnej a to w rezultacie nie wpływa na obniżenie gotowości operacyjnej (...).*

(akta kontroli str. 724-735, 1408)

2. W Komendzie przeprowadzano analizę stanu wyszkolenia strażaków przypisanych do wszystkich zmian służbowych, w tym ratowników wchodzących w skład SGR.

(akta kontroli str. 644-653, 1209)

Na podstawie analizy danych na temat kwalifikacji strażaków ratowników SGR ustalono stan ich przygotowania do realizacji działań ratowniczych (stany kadrowe na dzień 30 czerwca 2024 r., nazwy wymaganych szkoleń/kwalifikacji zgodnie z *Zasadami organizacji działań ratowniczych*):

- SGRW-N – stan kadrowy dziewięciu ratowników. Przeszkolenie w zawodzie strażak – sześciu, kwalifikacje technika pożarnictwa – dwóch, kwalifikacje inżyniera pożarnictwa – jeden, kwalifikacje młodszego nurka – przy wykonywaniu prac podwodnych na głębokości do 20 m – jeden³⁸, kwalifikacje nurka – przy wykonywaniu prac podwodnych na głębokości do 30 m – ośmiu, kwalifikacje nurka kierującego pracami podwodnymi – przy kierowaniu pracami podwodnymi prowadzonymi na głębokości do 30 metrów i prowadzeniu szkoleń doskonalących z zakresu ratownictwa wodnego – czterech, szkolenie z zakresu obsługi sonarów do celów poszukiwawczych – dwóch (ponadto sześciu posiadało przeszkolenie z obsługi sonaru użytkowanego przez SGS), uprawnienia sternika motorowodnego/ stermotorzysty – przy wykonywaniu prac związanych z obsługą środków transportu wodnego – ośmiu, uprawnienia do napełniania i obsługi zbiorników ciśnieniowych w zakresie pragmatyki KSRG – przy wykonywaniu prac związanych z obsługą tego sprzętu w ramach ratownictwa wodnego – trzech, uprawnienia do obsługi pojazdów samochodowych stanowiących wyposażenie grupy – ośmiu, uprawnienia do obsługi sprzętu specjalistycznego stanowiącego wyposażenie grupy – dziewięciu, przeszkolenie w zakresie kwalifikowanej pierwszej pomocy – dziewięciu;
- SGS – stan kadrowy 26 ratowników. Przeszkolenie w zawodzie strażak – 15, kwalifikacje technika pożarnictwa – ośmiu, kwalifikacje inżyniera pożarnictwa – trzech, szkolenie z zakresu obsługi sonarów do celów

³⁸ Strażak uczestniczył w dniach 15-26 kwietnia 2024 r. w kursie specjalistycznym dla nurków, jednak do dnia 11 lipca 2024 r. nie otrzymał książki nurka wraz z potwierdzeniem nadania odpowiednich uprawnień.

poszukiwawczych – 12³⁹, uprawnienia sternika motorowodnego, sternotorzysty – przy wykonywaniu prac związanych z obsługą środków transportu wodnego – 20, uprawnienia do obsługi pojazdów samochodowych stanowiących wyposażenie grupy – 24, uprawnienia do obsługi sprzętu specjalistycznego stanowiącego wyposażenie grupy – 26, przeszkolenie w zakresie kwalifikowanej pierwszej pomocy – 26.

(akta kontroli str. 659, 662-664, 719-721)

Dowódca i zastępca dowódcy SGS posiadali doświadczenie zawodowe, jednak nie mieli kwalifikacji w zakresie obsługi sonarów, o czym szerzej w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 667)

W *Planach organizacyjnych utrzymania stałej gotowości operacyjnej* SGR ujęto harmonogramy planowanych szkoleń dla strażaków, odpowiednio na lata 2023-2025 i 2024-2026. W 2023 r. zaplanowano dla: SGS trzy szkolenia (dla pięciu osób), jednak żadne z nich nie zostało przeprowadzone⁴⁰; SGRW-N cztery szkolenia (dla sześciu osób) i zrealizowano jedno (dla jednej osoby)⁴¹. W 2024 r. zaplanowano dla: SGS takie same szkolenia (i dla takiej samej liczby osób) jak w roku poprzednim i zrealizowano jeden temat dla dwóch strażaków⁴²; SGRW-N jedno szkolenie (dla jednej osoby), które zostało zrealizowane.

(akta kontroli str. 362-363, 391, 413-414, 445, 739-743)

Komendant wyjaśnił, że gotowość operacyjna SGR pod względem liczebności strażaków z odpowiednimi uprawnieniami jest zapewniona i ujęte potrzeby szkoleniowe nie wynikają z ich braków, lecz z zamiaru wyszkolenia dodatkowych osób celem zapewnienia gotowości operacyjnej grup specjalistycznych w następnych okresach m.in. z możliwymi odejściami funkcjonariuszy na zaopatrzenie emerytalne, zmianą stanowisk służbowych, nieobecnością w służbie z różnych powodów. Komendant wyjaśnił również, że w 2023 roku szkolenie w zakresie młodszego nurka nie zostało zrealizowane z powodu braku predyspozycji strażaka. Ponadto dodał, że *szkolenia nie zostały zrealizowane z powodu nie przyznania miejsc na kursach organizowanych przez PSP oraz braku środków finansowych na ich realizację w firmach zewnętrznych*.

(akta kontroli str. 1182-1182, 1408)

W *Planie szkoleń specjalistycznych strażaków PSP województwa świętokrzyskiego* Świętokrzyski Komendant Wojewódzki PSP przydzielił dla grupy SGRW-N na rok: 2023 - 11 miejsc na dwa szkolenia; 2024 – 14 miejsc na cztery szkolenia. Ponadto w 2023 r. Świętokrzyski Komendant Wojewódzki PSP poinformował o dwóch szkoleniach dla dwóch strażaków⁴³. Komendant skierował łącznie 18 strażaków celem odbycia przyznanych szkoleń⁴⁴. Dla dziewięciu członków SGRW-N obóz szkoleniowo-kondycyjny nie został przeprowadzony (do 30 czerwca 2024 r.). W planie szkoleń nie określono konkretnego terminu jego realizacji ale wskazano, że nastąpi w ciągu roku (w dwóch grupach).

(akta kontroli str. 682-690, 705-718, 745-784)

³⁹ Ponadto pozostałych 14 ratowników posiadało przeszkolenie z obsługi Sonaru MS1000, znajdującego się na wyposażeniu grupy.

⁴⁰ Szkolenie w zakresie obsługi sonarów do celów poszukiwawczych i szkolenia w zakresie sternika motorowodnego i sternotorzysty.

⁴¹ Nie zrealizowano szkoleń: na młodszego nurka i w zakresie sternika motorowodnego i sternotorzysty.

⁴² Nie zrealizowano szkoleń w zakresie sternika motorowodnego i sternotorzysty.

⁴³ Organizowanych przez Szkołę Podoficerską PSP w Bydgoszczy.

⁴⁴ W 2024 r. przyznane dwa miejsca na szkolenie z zakresu obsługi sonarów do celów poszukiwawczych zostało zrealizowane przez dwóch strażaków, którzy dołączyli do SGS.

3. W Komendzie opracowano na lata 2023-2024 plany doskonalenia zawodowego dla poszczególnych SGR. Plany doskonalenia zawodowego zostały sporządzone zgodnie z *Zasadami organizacji doskonalenia zawodowego w PSP*, z jednym wyjątkiem, który opisano w dalszej części wystąpienia pokontrolnego. Dokumenty te zatwierdzone zostały przez Komendanta (w wymaganym terminie) i Świętokrzyskiego Komendanta Wojewódzkiego PSP.

Plany i realizacja ćwiczeń doskonalenia zawodowego SGR uwzględniały tematykę zajęć wraz ze wskazaniem planowanych miesięcy przeprowadzenia każdego z nich. W 2023 r. dla SGS zaplanowano 45 zajęć doskonalących, dla SGRW-N – 38 (w tym trzy ćwiczenia powiatowe w pięciu terminach), a w 2024 r. (do 30 czerwca) dla SGS – 22 (w tym jedno ćwiczenie powiatowe) i SGRW-N – 18 (w tym cztery ćwiczenia powiatowe).

(akta kontroli str. 805, 819-823, 846-854, 910)

Zaplanowane szkolenia doskonalące zostały zrealizowane: w 2023 r. przez SGS w 100% i SGRW-N w 91,7%, w 2024 r. (do 30 czerwca) przez SGS w 95,5% i SGRW-N w 77,8%. Dla powyższych grup odbywały się zarówno ćwiczenia praktyczne, jak i zajęcia teoretyczne⁴⁵, do których opracowywane były konspekty zajęć dydaktycznych oraz ich przebieg.

Spośród tematów ćwiczeń doskonalących ujętych w planach, SGRW-N nie uczestniczyła:

- w 2023 r. we wszystkich trzech ćwiczeniach organizowanych na terenie województwa świętokrzyskiego⁴⁶ (z udziałem różnych grup funkcjonujących na terenie województwa w celu doskonalenia współpracy podczas działań ratowniczych);
- w 2024 r. w jednych ćwiczeniach na basenie dotyczących techniki pracy ze sprzętem nurkowym (luty) z powodu jego remontu oraz w trzech ćwiczeniach organizowanych na terenie województwa świętokrzyskiego (jw.).

SGS natomiast nie uczestniczyła, do 30 czerwca 2024 r., w jedynych ćwiczeniach powiatowych w tym roku, które miały być zorganizowane przez KP PSP, o czym szerzej w dalszej części wystąpienia.

(akta kontroli str. 824-835, 844, 855-873, 921-924)

Odnosnie do braku uczestnictwa SGRW-N w zaplanowanych ćwiczeniach organizowanych na terenie województwa świętokrzyskiego Komendant wyjaśnił, że SGRW-N utworzona jest na bazie trzech jednostek organizacyjnych PSP na terenie województwa świętokrzyskiego i nie otrzymano dyspozycji udziału w ćwiczeniach z KW PSP.

(akta kontroli str. 580-583)

W dzienniku doskonalenia zawodowego JRG w Sandomierzu na rok 2023 i 2024 ujęto i zrealizowano szkolenie z obszaru sprzętu do działań ratowniczo-gaśniczych, tj. charakterystykę, obsługę i działanie sonaru. Zajęcia te odbyły się dla każdej I, II i III zmiany w 2023 r. i 2024 r. trzykrotnie, z tym że do 30 czerwca 2024 r. II zmiana nie uczestniczyła w jednych zajęciach doskonalących. Ponadto w 2023 r. przeprowadzono łącznie trzy szkolenia z zakresu obsługi sonaru do celów poszukiwawczych, w tym dwa przypominające i jedno praktyczne na rzece Wiśle (dla sonarzystów będących na zmianie w określonych dniach).

(akta kontroli str. 875-885, 886-907)

⁴⁵ Dla SGRW-N w ramach II zmiany, a dla SGS w ramach I, II i III zmiany.

⁴⁶ W tym dla dwóch wyznaczono po dwa terminy ich realizacji.

4. SGRW-N mimo ujęcia jej w rocznym harmonogramie ćwiczeń wojewódzkich na 2023 r., nie otrzymała dyspozycji z KW PSP na ćwiczenia, a Komendant nie podejmował działań mających na celu wyznaczenie jej do udziału w nich. Ponadto w 2023 r. Komendant nie zaplanował dla SGS ćwiczeń z udziałem różnych innych grup oraz nie wnioskował do Świętokrzyskiego Komendanta Wojewódzkiego PSP o uwzględnienie jej w tego rodzaju ćwiczeniach, co szerzej przedstawiono w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 813-823, 835, 921-924)

W dniu 19 kwietnia 2024 r. SGRW-N wzięła udział w powiatowych ćwiczeniach na temat taktyki działań ratowniczych na terenach zagrożonych ryzykiem wystąpienia powodzi z elementami ratownictwa wodnego. W ćwiczeniach tych uczestniczyły również inne jednostki⁴⁷, jednak nie brały w nich udziału inne grupy specjalistyczne.

(akta kontroli str. 872, 843, 924)

W dniu 16 maja 2024 r. Komendant zwrócił się z prośbą do KW PSP o zmianę terminu ćwiczeń powiatowych, których miał być organizatorem (z udziałem SGRW-N i SGS) pn. *Prowadzenie działań z zakresu ratownictwa przeciwpowodziowego*, zaplanowanych na czerwiec 2024 r. i przeniesienie ich na II półrocze. W odpowiedzi Komendant otrzymał zgodę na przeniesienie ww. ćwiczeń na trzeci kwartał 2024 r.

(akta kontroli str. 987-988)

W Komendzie, w ramach własnych planów doskonalenia zawodowego zorganizowano ćwiczenia praktyczne: w 2023 r. osiem dla SGS oraz dwa dla SGRW-N; w 2024 r. dla SGS i SGRW-N po pięć⁴⁸.

(akta kontroli str. 921-924)

Odnosnie do analizy ćwiczeń ratowniczych Komendant wyjaśnił, że SGRW-N w dniu 19 kwietnia 2024 r. podlegała ocenie przez wyznaczony zespół rozjemców, w zakresie prawidłowości wykonania danego założenia, lecz nie sformułowano w stosunku do niej wniosków. Ponadto Komendant dodał, że *po zakończonych ćwiczeniach w ramach doskonalenia zawodowego z udziałem grup specjalistycznych następuje podsumowanie ćwiczeń, a wnioski omawiane są na bieżąco dla danego ćwiczenia. Wnioski są realizowane niezwłocznie w ramach doskonalenia zawodowego*.

(akta kontroli str. 914-916, 1195)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Dowódca i zastępca dowódcy SGS nie posiadali kwalifikacji w zakresie obsługi sonarów, mimo że z pkt. 3.4.2. *Zasad organizacji działań ratowniczych* dotyczącego standardu kwalifikacji ratowników wynika taki obowiązek.

(akta kontroli str. 667)

Komendant wyjaśnił, że (...) SGS powstała w grudniu 2022 roku. W skład SGS wchodziło 24 strażaków, którzy posiadali przeszkolenie w zakresie obsługi sonaru (...). Coroczny harmonogram szkoleń w zakresie obsługi sonaru w SP PSP w Bydgoszczy uwzględnia nie więcej niż dwie osoby do przeszkolenia, co nie pozwala na szybkie przeszkolenie większej ilości osób. Mając na uwadze gotowość operacyjną SGS, w pierwszej kolejności zostali skierowani na szkolenie strażacy, którzy obsługują sonar bezpośrednio przy działaniach ratowniczych. Na dowódcę grupy wyznaczono osobę z dużym doświadczeniem w kierowaniu działaniami ratowniczymi, a jego szkolenie w zakresie obsługi sonaru jest przewidziane w najbliższym czasie (...). Ponadto dodał, że stan wyszkolenia

⁴⁷ Np.: Policja, PGW Wody Polskie.

⁴⁸ W tym w jednych ćwiczeniach udział brały obydwie grupy.

w zakresie obsługi sonaru do celów poszukiwawczych jest wystarczający do podjęcia działań ratowniczych, a występujące braki w szkoleniu nie wpływają na obniżenie poziomu bezpieczeństwa strażaków prowadzących działania ratownicze w zakresie specjalistycznym.

Odnosnie do braków posiadania ww. kwalifikacji przez zastępcę dowódcy SGS Komendant udzielił analogicznych wyjaśnień.

(akta kontroli str. 1184-1185, 1393)

NIK zwraca uwagę, że podstawą działania SGS, do której została ona powołana jest wykorzystanie i obsługa sonaru, a dowódcy grupy, mimo posiadania doświadczenia w kierowaniu działaniami ratowniczymi, powinni również posiadać kwalifikacje w tym zakresie.

W trakcie kontroli Komendant podjął działania mające na celu przydzielenie dwóch miejsc na szkolenie z zakresu obsługi sonarów do celów poszukiwawczych.

(akta kontroli str. 1395)

2. Komendant, w planie doskonalenia zawodowego SGS na 2023 r., nie zaplanował ćwiczeń z udziałem różnych grup celem doskonalenia współpracy podczas działań ratowniczych na poziomie specjalistycznym, jak również nie wnioskował do Świętokrzyskiego Komendanta Wojewódzkiego PSP o uwzględnienie w takich ćwiczeniach:

- SGS;
- SGRW-N, mimo że w planie i realizacji ćwiczeń doskonalenia zawodowego na 2023 r. ujęto trzy ćwiczenia realizowane w pięciu terminach⁴⁹, co było działaniem nierzetelnym.

(akta kontroli str. 917, 816-818, 824-834, 921-924)

W *Zasadach organizacji doskonalenia zawodowego w PSP*, w pkt. 2 ujęto, że odpowiedzialnym za organizację i realizację doskonalenia zawodowego strażaków pełniących służbę w zmianowym rozkładzie czasu służby na poziomie komendy powiatowej PSP jest właściwy komendant powiatowy PSP. Natomiast w pkt 2.1 ww. zasad wskazano, że planowanie doskonalenia zawodowego specjalistycznej grupy ratowniczej powinno wiązać się z przećwiczeniem złożonych działań ratowniczych charakterystycznych dla danej grupy. Wskazano jest, aby na etapie planowania łączyć ćwiczenia różnych grup funkcjonujących na terenie województwa w celu doskonalenia współpracy podczas działań ratowniczych na poziomie specjalistycznym. Plan ćwiczeń doskonalących grupy specjalistycznej powinien obejmować przynajmniej jedno takie przedsięwzięcie w roku.

Komendant wyjaśnił: *w 2023 roku SGS nie była uwzględniona w ćwiczeniach (...), ponieważ KW PSP Kielce opracowała roczny harmonogram ćwiczeń organizowanych na terenie woj. świętokrzyskiego w listopadzie 2022 roku (...)* SGS powstała w grudniu 2022 roku (...). Ponadto dodał, że podczas narad, odpraw szkoleniowych w KW PSP Kielce jest opracowywany harmonogram ćwiczeń m.in. z udziałem dowódców poszczególnych grup specjalistycznych, w tym SGS i SGRW-N, a do ćwiczeń grupy specjalistycznej dysponuje KW PSP.

(akta kontroli str. 581-582, 584, 1183-1184)

⁴⁹ Zgodnie z zatwierdzonym przez Świętokrzyskiego Komendanta Wojewódzkiego PSP *Rocznym harmonogramem ćwiczeń organizowanych na terenie województwa świętokrzyskiego w 2023 r.*, w którym jako wykaz sił i środków biorących udział w ćwiczeniach wskazano m.in. SGRW-N „Świętokrzyskie” (tj. składające się z trzech jednostek na terenie województwa świętokrzyskiego).

NIK zwraca uwagę, że ujęcie w planie doskonalenia zawodowego SGS ćwiczeń z udziałem różnych grup lub zawniaskowanie w trakcie 2023 r. o uwzględnienie SGS w takich ćwiczeniach, mogłoby skutkować aktualizacją *Rocznego harmonogramu ćwiczeń organizowanych na terenie województwa świętokrzyskiego w 2023 r.* przez KW PSP. Ponadto NIK zauważa, że w planach doskonalenia zawodowego SGS i SGRW-N na 2024 r., ujęto ćwiczenia na terenie województwa świętokrzyskiego, a Komendant, w trakcie kontroli, wystąpił do jednostki nadrzędnej o uwzględnienie wskazanych grup w bieżącym roku w takich ćwiczeniach.

(akta kontroli str. 874)

OCENA CZĄSTKOWA

Funkcjonujące na terenie działania Komendy SGR posiadały odpowiednie stany kadrowe i wyszkolenie strażaków ratowników poza dowódcą i zastępcą dowódcy SGS, którzy nie posiadali kwalifikacji w zakresie obsługi sonarów. Umiejętności praktyczne ratowników były systematycznie podnoszone podczas ćwiczeń organizowanych w ramach doskonalenia zawodowego. Komendant nie zaplanował w 2023 r. dla SGS ćwiczeń z udziałem różnych grup celem doskonalenia współpracy podczas działań ratowniczych na poziomie specjalistycznym oraz nie wnioskował o uwzględnienie SGR w takich ćwiczeniach.

OBSZAR

Opis stanu faktycznego

3. Wyposażenie SGR i strażaków ratowników.

1. Odnośnie do ustalenia normatywów wyposażenia SGR i wyposażenia indywidualnego strażaków ratowników Komendant wyjaśnił, że:

- SGRW-N „Świętokrzyskie” utworzona jest na bazie trzech komend (odpowiednio z dziewięcioma, 12 i 15 ratownikami) i normatyw był ustalony wspólnie na spotkaniu roboczym w KW PSP z udziałem wielu osób⁵⁰ oraz został ustalony dla dziewięciu strażaków (zgodnie z możliwościami osobowymi Komendy);
- dla SGS przyjęty został przez Komendanta zgodnie z *Zasadami organizacji działań ratowniczych*;
- wyposażenie w sprzęt jednostek organizacyjnych PSP na terenie województwa ustala KW PSP, a okresowe aktualizacje otrzymanych tabel ze wskazanym wyposażeniem (kolumna plan) polegają na ujęciu faktycznej ilości posiadanego sprzętu (kolumna stan).

Komendant wyjaśnił również, że stan wyposażenia poszczególnych SGR oraz wyposażenia osobistego ratowników nie wynika z analizy zabezpieczenia operacyjnego na obszarze powiatu, a jednostka dąży do osiągnięcia stanu wyposażenia określonego w *Zasadach organizacji działań ratowniczych i Planach utrzymania stałej gotowości operacyjnej SGR*.

(akta kontroli str. 1405-1406)

W odpowiedzi na pisma Świętokrzyskiego Komendanta Wojewódzkiego PSP dotyczące aktualizacji tabel wyposażenia w pojazdy i sprzęt⁵¹, w Komendzie weryfikowano posiadany stan wybranego wyposażenia, w tym SGR. W tabelach z 2023 r. przy SGRW-N brak było pozycji dotyczącej jednostki pływającej oraz nie ujęto w ogóle SGS, jednak wyposażenie tych grup wykazane zostało w innych pozycjach przedmiotowej tabeli.

(akta kontroli str. 971-986, 989-1005, 1012-1035)

⁵⁰ Dowódców poszczególnych JRG, dowódców grupy, koordynatora ds. ratownictwa wodnego, Świętokrzyskiego Komendanta Wojewódzkiego PSP oraz kierownictwo poszczególnych komend.

⁵¹ Znak: WL.2341.1.2023 z 2 lutego 2023 r. i WL.2341.1.2024 z 24 stycznia 2024 r. Tabele zawierały uzupełnione liczby sprzętu w pozycji „plan”.

Odnosnie do braku wykazania ww. pozycji dla grup specjalistycznych Komendant wyjaśnił, że tabele wyposażenia sporządzane są na wzorach przekazanych przez KW PSP, bez możliwości uwzględnienia dodatkowych pozycji z poziomu Komendy.

(akta kontroli str. 1380)

KP PSP w żadnych zestawieniach i dokumentach z 2023 r. nie wykazała i nie zgłaszała do KW PSP braku posiadania dla SGS lekkiego samochodu ratownictwa wodnego⁵². W 2024 r., ze względu na otrzymanie od Świętokrzyskiego Komendanta Wojewódzkiego PSP zaktualizowanych tabel wyposażenia w pojazdy i sprzęt, w Komendzie ujęto brak wymaganego samochodu dla SGS.

Komendant wyjaśnił: (...) przy tworzeniu tej grupy przyjęto możliwość wykorzystania średniego samochodu ratownictwa wodnego przypisanego do SGRW-N na podstawie pkt 3.1. Zasad ratownictwa wodnego w KSRG. W 2023 roku nie było możliwości finansowych na zakup SLRw [samochód lekki ratownictwa wodnego – dopisek NIK] dla SGS. Obecnie dążymy do usamodzielnienia sprzętowego obydwu grup specjalistycznych.

(akta kontroli str. 971-986, 989-1005, 1012-1035, 1380)

W kontrolowanym okresie normatywy wyposażenia SGR oraz wyposażenia indywidualnego strażaków ratowników nie były zmieniane poza ww. wyodrębnieniem od 2024 r. SGS w tabelach wyposażenia w pojazdy i sprzęt.

(akta kontroli str. 971-986, 989-1005, 1012-1035, 1402)

2. Analizy kompletności wyposażenia SGR dokonywano podczas opracowywania m.in. *Planów organizacyjnych utrzymania stałej gotowości operacyjnej* SGR. Ponadto w odpowiedzi na pisma Świętokrzyskiego Komendanta Wojewódzkiego PSP dotyczące konieczności weryfikacji sprzętu będącego na wyposażeniu SGR⁵³, Komendant przekazał wykazy sprzętu znajdującego się na wyposażeniu SGS i SGRW-N, w tym wyposażenia indywidualnego strażaków ratowników. W przedmiotowych zestawieniach⁵⁴ ujęto: minimalny normatyw wyposażenia (wraz ze wskazaniem czy jest wymagany, czy zalecany), aktualny stan sprzętu, braki w wyposażeniu w stosunku do ustalonego normatywu i koszty ich zakupu wraz ze wskazaniem priorytetu zakupu (wysoki, średni, niski).

(akta kontroli str. 354-402, 405-456, 971-986, 989-1005, 1012-1035)

Na wyposażeniu SGRW-N znajdował się średni samochód ratownictwa wodnego. Dla SGS Komendant Główny PSP wyraził zgodę na odstępstwo do końca 2024 r. w zakresie istotnego braku sprzętowego, tj. lekkiego samochodu ratownictwa wodnego. Na potrzeby tej grupy wykorzystywane były inne samochody znajdujące się w KP PSP, w tym lekki samochód operacyjny⁵⁵.

W trakcie kontroli uzupełniono w Komendzie brakujące wyposażenie samochodu ratownictwa wodnego⁵⁶, wynikające ze *Standardu wyposażenia samochodu*

⁵² Wykazano samochód operacyjny, gdyż w rozkazach z 2023 r. Świętokrzyskiego Komendanta Wojewódzkiego PSP w sprawie Świętokrzyskiej Brygady Odwodowej jako wyposażenie wskazano dla SGS - SLOp (samochód lekki operacyjny).

⁵³ Znak: PJRG.5270.6.1.2022 z 27 lipca 2022 r. (również w tworzeniu zestawienia, w związku z planowanym powołaniem grupy SGS, polecono uwzględnić zakup wymaganego dla niej sprzętu) i WPO.5270.5.2023 z 13 lipca 2023 r.

⁵⁴ Zawierających wyposażenie w sprzęt, pojazdy i środki techniczne wskazane w załączniku nr 4, 6 i 7 *Zasad organizacji działań ratowniczych*.

⁵⁵ Wykorzystywany był w przypadku wyjazdu sonaru i dwóch członków grupy w sytuacji, gdy łódź do działań sonarowych i stermotorzystę lub sternika motorowodnego zapewniała inna służba lub podmiot ratowniczy. Samochód ten wskazany został w rozkazach Świętokrzyskiego Komendanta Wojewódzkiego PSP w sprawie Świętokrzyskiej Brygady Odwodowej jako wyposażenie SGS.

⁵⁶ Jeden kołowrotek nurkowy i dwa balony wypornościowe typu otwartego o wyporności min. 1000 kg.

specjalnego. Samochód ratownictwa wodnego, typu SRw⁵⁷ (dalej: Standard wyposażenia samochodu).

Komendant wyjaśnił, że braki sprzętu na samochodzie wynikały z różnic pomiędzy *Standardem wyposażenia samochodu* i *Zasadami organizacji działań ratowniczych*, zgodnie z którymi został on wyposażony. Ponadto dodał, że określone braki nie obniżyły gotowości operacyjnej grupy.

(akta kontroli str. 569-572, 931-935, 938, 1078-1081, 1208-1209, 1329-1333, 1338-1343, 1386-1387)

Niedobory wymaganego wyposażenia wynikającego z *Zasad organizacji działań ratowniczych* dla SGS (poza ww. samochodem) stanowiły cztery pozycje z dziesięciu. Zasadniczy brak stanowił sonar holowany – komplet z interfejsem i kablolinami, na który mimo złożenia przez Świętokrzyskiego Komendanta Wojewódzkiego PSP wniosku o zastosowanie odstępstwa od istotnego braku, Komendant Główny PSP nie wyraził zgody. W odpowiedzi wskazał on, że: decyzję o zadeklarowaniu odpowiedniego poziomu gotowości grupy specjalistycznej należy podjąć, mając na względzie możliwość bezpiecznego wykonywania zadań dla określonego poziomu gotowości; komendant wojewódzki PSP, zgodnie z obowiązującym stanem prawnym w przedmiotowym zakresie uczestniczy w procesie utrzymania gotowości SGR oraz podejmuje działania zapewniające właściwe wyposażenie grupy i należy dołożyć wszelkich starań aby brak w wyposażeniu uzupełnić w możliwie jak najkrótszym terminie.

(akta kontroli str. 569-572, 1056-1057, 1082-1089)

Komendant wyjaśnił, że SGS obecnie użytkuje sonar dookólny, który jest na wyposażeniu grupy. Ponadto odnośnie do trzech pozostałych niedoborów SGS wyjaśnił, że zgodnie z pkt. 3.1. *Zasad organizacji działań ratowniczych* wykorzystywany jest sprzęt z SGRW-N.

W trakcie kontroli Komendant podjął działania celem pozyskania środków na zakup sonaru holowanego, co zostało szerzej opisane w dalszej części wystąpienia pokontrolnego. Ponadto dwa z wykorzystywanych sprzętów na potrzeby SGS nie spełniały wymaganych norm.

(akta kontroli str. 1082-1089, 1201-1209)

Na wyposażeniu SGRW-N brak było jednego ubrania nurkowego.

W związku z powyższym Komendant wyjaśnił, że wszystkie ubrania nie są na raz wykorzystywane, gdyż w poziomie gotowości AB wyjeżdża czterech strażaków.

Jedno wyposażenie nie było umiejscowione na łodzi, ale wykorzystywany był inny sprzęt zastępczy. Ponadto w trakcie kontroli, na potrzeby SGRW-N, dostosowano dwa sprzęty do użytkowania zgodnie z określonymi wymaganiami, zakupiono jedno urządzenie i siedem ubrań ochronnych.

(akta kontroli str. 1048-1051, 1082-1089, 1201, 1386-1387)

Jako przyczynę niewyposażenia SGR w wymagany sprzęt lub niespełniania określonych norm dla sprzętu Komendant wskazał brak środków finansowych w budżecie jednostki. Odnośnie do podejmowanych działań celem uzupełnienia odpowiedniego brakującego wyposażenia wyjaśnił, że informował KW PSP o brakach sprzętowych, szacunkowych kosztach oraz priorytetach ich zakupu. Również wyjaśnił, że *podczas narad, odpraw służbowych PSP oraz sesji rady miasta i powiatu, komisji bezpieczeństwa, podsumowywana jest działalność KP PSP w Sandomierzu, na której przedstawiane są między innymi (...), braki sprzętowe i wyposażenia, w tym grup specjalistycznych SGS i SGRW-N. KP PSP w Sandomierzu w czerwcu*

⁵⁷ Stanowiących załącznik nr 23 do Wytycznych standaryzacji pojazdów pożarniczych i innych środków transportu PSP z 14 kwietnia 2011 r., Warszawa, 22 października 2015 r.

2024 roku wnioskowała do Starostwa Powiatowego o wsparcie zakupu sonaru holowanego. Częściowe braki sprzętowe w/w grup specjalistycznych nie wpływają na obniżenie gotowości operacyjnej i podjęcie działań ratowniczych w zakresie specjalistycznym (...).

W związku z wykorzystywaniem części sprzętu SGRW-N na potrzeby SGS Komendant wyjaśnił, że zadysponowanie grupy SGRW-N do działań nie wpływa na gotowość operacyjną SGS. (...) na wyposażeniu KP PSP w Sandomierzu dostępne są inne pojazdy i sprzęt pływający (3 szt.), które w razie zapotrzebowania mogą być użyte przez grupy specjalistyczne.

(akta kontroli str. 1208, 1380, 1407)

NIK zwraca uwagę, że brak: kabiny lub zadaszenia łodzi SGRW-N, która jest wykorzystywana przez SGS oraz brak komputera brygoszczelnego z matrycą matową może utrudniać pracę sonarzysty, w przypadku niekorzystnych warunków pogodowych.

Ponadto NIK zauważa, że braki w wyposażeniu SGS wykazywane były jeszcze przed jej utworzeniem, w związku z planowanym jej powołaniem.

(akta kontroli str. 989-1005, 1082-1083)

Stan wyposażenia w pojazd i sprzęt ratowniczy SRG oraz wyposażenie indywidualne strażaków ratowników sprawdzono w trakcie oględzin. Pojazd był sprawny i prawidłowo wyposażony (po uzupełnieniu w trakcie kontroli braków). Pomieszczenie garażowe było czyste, wyposażone w: ogrzewanie, jedną automatyczną i jedną ręczną bramę, jednak nie posiadało systemu odciągów spalin. Pojazd i odpowiednie urządzenia posiadały ważne badania techniczne. Budynki poddane oględzinom, w zakresie warunków socjalno-bytowych, były w bardzo dobrym stanie technicznym i odpowiednio wyposażone. Strażacy posiadali udokumentowane kwalifikacje.

Jako przyczynę braku odciągów spalin w garażu, w którym parkowany jest samochód SGRW-N Komendant wskazał brak środków finansowych oraz dodał, że budynek nie jest przeznaczony do stałego pobytu pracowników.

(akta kontroli str. 1059-1102, 1404)

3. W kontrolowanym okresie Komendant nie zwracał się m.in. do Burmistrza Miasta Sandomierza z wnioskami o przyznanie dodatkowych środków finansowych na funkcjonowanie SGR, jednak w trakcie kontroli wystąpił do Starosty Sandomierskiego z prośbą o dofinansowanie w wysokości 350 tys. zł na zakup sonaru holowanego dla SGS. Do dnia zakończenia czynności kontrolnych Komendant nie uzyskał odpowiedzi na ww. prośbę.

Komendant, w lipcu 2022 r. i 2023 r. na polecenie Świętokrzyskiego Komendanta Wojewódzkiego PSP, dokonał weryfikacji sprzętu będącego na wyposażeniu SGRW-N i SGS⁵⁸, wskazał braki sprzętowe, szacunkowe koszty oraz priorytety zakupu. Ponadto w *Planach organizacyjnych utrzymania stałej gotowości operacyjnej* SGR informował o brakach w wyposażeniu oraz określił jego koszt i harmonogram zakupów.

(akta kontroli str. 971-986, 989-1005, 1105)

Do czasu rozpoczęcia kontroli nie dokonano żadnych zakupów na potrzeby grup specjalistycznych w celu uzupełnienia brakującego lub niespełniającego wymaganych norm wyposażenia wynikającego z *Zasad organizacji działań ratowniczych*, mimo że w *Planach organizacyjnych utrzymania stałej gotowości operacyjnej* SGR ujęto harmonogram ich doposażenia.

⁵⁸ W lipcu 2022 r. – w związku z planowanym powołaniem SGS, uwzględniono zakupy wymaganego dla niej sprzętu. SGS została powołana w grudniu 2022 r.

Odnosnie do powyższego, Komendant jako przyczynę wskazał brak środków finansowych w budżecie jednostki.

W trakcie kontroli, w KP PSP zakupiono część brakującego wyposażenia, w tym indywidualnego ratownika nurka⁵⁹ na łączną kwotę 17 tys. zł (ze środków Funduszu Pomocy Ukrainie).

(akta kontroli str. 365-369, 396, 416-422, 450, 1110, 1380)

W kontrolowanym okresie, w KP PSP dokonano poniższych zakupów na potrzeby SGR:

- w 2023 r. dla: SGS w wysokości 0,2 tys. zł za wyżywienie i zakwaterowanie podczas szkolenia; SGRW-N w łącznej wysokości 23,3 tys. zł za szkolenia, w tym wyżywienie i zakwaterowanie oraz przeglądy okresowe i naprawę sprzętu nurkowego. Wskazane wydatki dokonane zostały z budżetu Komendy w wysokości 2,9 tys. zł, ze środków otrzymanych z KW PSP⁶⁰ - 12,6 tys. zł i z Funduszu Pomocy Ukrainie – 8 tys. zł.
- w 2024 r (do 30 czerwca) dla: SGS w wysokości 0,9 tys. zł za wyżywienie i nocleg podczas szkolenia; SGRW-N w łącznej wysokości 7 tys. zł, w tym za szkolenia, akumulatory do samochodu i agregatu prądotwórczego. Na ww. wydatki przeznaczono środki z budżetu Komendy w wysokości 1,5 tys. zł oraz otrzymane z KW PSP⁶¹ - 4,4 tys. zł i z Funduszu Pomocy Ukrainie – 2 tys. zł.

(akta kontroli str. 686-704, 709-718, 1109)

W okresie objętym kontrolą (do 30 czerwca 2024 r.), KP PSP nie otrzymała żadnego wyposażenia dla SGR, pochodzącego z zakupów wojewódzkich lub centralnych.

(akta kontroli str. 1131)

4. Zabezpieczenie logistyczne SGR na wypadek prowadzonych działań ratowniczych określone zostało w rozkazach Komendanta w sprawie zabezpieczenia logistycznego jednostek PSP i OSP z terenu powiatu wchodzących w skład wojewódzkiego i COO⁶² oraz Świętokrzyskiego Komendanta Wojewódzkiego PSP w sprawie Świętokrzyskiej Brygady Odwodowej⁶³.

W Komendzie na zabezpieczenie finansowe wyjazdu sił i środków COO poza teren powiatu sandomierskiego (w okresie od 3 stycznia 2023 r. do 11 lipca 2023 r.) wskazano depozyt finansowy na zakup paliwa dla SGRW-N i SGS, a od 12 lipca 2023 r. karty paliwowe⁶⁴. W celu zapewnienia właściwego zabezpieczenia prowadzonych działań ratowniczych KP PSP posiadała depozyty zestawów do spania, w tym pięć kompletów przeznaczono dla SGRW-N i cztery dla SGS.

KW PSP, w przypadku dysponowania pododdziałów COO do działań ratowniczych lub ćwiczeń, zapewniała:

- gotowe racje żywnościowe (w określonej ilości) dla ratowników zadysponowanych pododdziałów na okres 36 godzin od momentu wyjazdu z miejsca koncentracji⁶⁵;

⁵⁹ Nabyto również rzeczy celem wymiany już podniszczonych.

⁶⁰ Z przeznaczeniem na szkolenia – 8,6 tys. zł oraz na dofinansowanie: zakupu, legalizacji, kalibracji, naprawy i wykonania badań okresowych sprzętu dla SGR - 4 tys. zł. Komendant, w grudniu 2023 r., wystąpił do Komendy Wojewódzkiej PSP w Kielcach z prośbą o zmianę przeznaczenia nie wykorzystanych środków finansowych pozostałych po odbytych szkoleniach, w kwocie 1,3 tys. zł na legalizację, kalibrację i wykonanie badań okresowych sprzętu dla SGRW-N. W odpowiedzi Komendant otrzymał zgodę na przesunięcie ww. środków finansowych na wskazany cel.

⁶¹ Z przeznaczeniem na szkolenia w 2024 r. – 10,5 tys. zł.

⁶² Nr 1/2023 z 3 stycznia 2023 r., nr 2/2023 z 30 stycznia 2023 r. i nr 7/2023 z 12 lipca 2023 r.

⁶³ Nr 1/2023 z 11 stycznia 2023 r., nr 13/2023 z 31 sierpnia 2023 r. i nr 1/2024 z 18 stycznia 2024 r.

⁶⁴ Na podstawie zawartej umowy na dostawę paliw do pojazdów i sprzętu silnikowego.

⁶⁵ Ponadto wskazano, że dopuszczone jest posiadanie gotówki, kart płatniczych lub innych środków do bezgotówkowego rozliczania się na pokrycie kosztów wyżywienia dla oddziałów i pododdziałów COO na okres 36 godzin.

- podstawowe zabezpieczenie w sprzęt kwaterunkowy, tj. kontener kwatermistrzowski (w tym namioty, łóżka polowe, śpiwory) i sanitarno-socjalny (wyposażony w umywalki i kabiny prysznicowe) z określonej jednostki ratowniczo – gaśniczej;
- uzupełniające zabezpieczenie w sprzęt kwaterunkowy (w tym łóżka polowe z materacami) na bazie logistycznej jednej z komend powiatowych.

Świętokrzyski Komendant Wojewódzki PSP w rozkazach w sprawie Świętokrzyskiej Brygady Odwodowej wskazał, że środki na pokrycie kosztów usuwania awarii pojazdów i sprzętu powstałych: od przyjęcia oddziałów i pododdziałów COO w punkcie przyjęcia sił i środków do momentu podjęcia decyzji o ich odesłaniu do jednostek macierzystych zapewnia KW PSP lub Szkoła PSP; w trakcie dojazdu z ich jednostek macierzystych do punktu przyjęcia sił i środków oraz w trakcie powrotu do jednostki macierzystej zapewnia macierzysta jednostka PSP, z której został zadysponowany pojazd i sprzęt. W rozkazach Komendanta w zakresie zabezpieczenia logistycznego COO nie odwołano się do kwestii usuwania awarii pojazdów i sprzętu.

(akta kontroli str. 57-83, 1132-1174)

Komendant wyjaśnił, że jego rozkaz jest uszczegółowieniem rozkazu Świętokrzyskiego Komendanta Wojewódzkiego PSP o elementy, które nie są w nim zawarte. Ponadto dodał, że *zapis (...), dotyczący zapewnienia środków na naprawę uszkodzonego pojazdu, określa tylko źródło finansowania naprawy w tym momencie, a nie konieczność zabezpieczenia w depozycie konkretnej kwoty, której wysokości nie da się przewidzieć bez wiedzy o rodzaju awarii.*

(akta kontroli str. 1185)

W trakcie kontroli NIK, Komendant uszczegółowił jednak swój rozkaz o zasady zabezpieczenia logistycznego w trakcie awarii pojazdów i sprzętu, analogicznie jak w rozkazach Świętokrzyskiego Komendanta Wojewódzkiego PSP oraz wskazał na pokrycie takich kosztów (w odpowiedniej sytuacji) z budżetu KP PSP.

(akta kontroli str. 1161-1169)

Stwierdzone
nieprawidłowości
OCENA CZĄSTKOWA

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność kontrolowanej jednostki w badanym obszarze. Najwyższa Izba Kontroli zwraca uwagę, że SGR posiadają pojedyncze braki minimalnego normatywu ich wyposażenia, a niektóre wykorzystywane urządzenia nie spełniają określonych norm, co może utrudniać wykonywanie działań ratowniczych.

OBSZAR

4. Utrzymanie przez SGR nominalnej gotowości operacyjnej.

Opis stanu
faktycznego

1. Dowódcy SGR lub osoby przez nich wskazane zgłaszały poziom gotowości operacyjnej do SK KP PSP, które uzupełniało szczegółowe dane w arkuszu kalkulacyjnym *Monitoring poziomu gotowości SGR*⁶⁶. We wskazanym pliku uzupełniano poziom gotowości grupy w danym dniu, dowódcę grupy, osobę uprawnioną do zgłaszania poziomu gotowości grupy, a dla SGRW-N ponadto ujmowano informację o: JRG, z której będzie dostępny samochód wraz z łodzią; JRG, która pełni dyżur w zakresie współpracy z Lotniczym Pogotowiem Ratunkowym; liczbie nurków/młodszych nurków i kierowników prac podwodnych w Komendzie,

⁶⁶ Plik udostępniony do pracy w „chmurze” przez Stanowisko Kierowania Komendanta Wojewódzkiego PSP w Kielcach (dalej: SK ŚKW).

a także w innych jednostkach wchodzących w skład SGRW-N⁶⁷. Monitoring bieżącej gotowości operacyjnej SGR zgłaszany był do godziny 9.00⁶⁸, tj. w systemie codziennym (każda z trzech zmian służbowych) dla SGS i na każdej drugiej zmianie dla SGRW-N. W przypadku zmiany poziomu gotowości operacyjnej dane były aktualizowane.

(akta kontroli str. 1210-1232)

Odnosnie do podejmowanych działań przez KP PSP celem ochrony obszaru działania SGS, która zgłosiła jednorazowo brak gotowości operacyjnej w 2023 r. (z przyczyn niezależnych od niej, o czym szerzej opisano w dalszej części wystąpienia pokontrolnego) Komendant wyjaśnił, że (...) *obniżona gotowość operacyjna grupy sonarowej została zgłoszona do Stanowiska Kierowania Komendanta Wojewódzkiego PSP w Kielcach, które następnie zgłasza do KCKR [Krajowego Centrum Koordynacji Ratownictwa – dopisek NIK] i dyżurny KCKR podejmuje decyzję o wyznaczeniu zastępstwa danej grupy. (...) KP PSP w Sandomierzu niezwłocznie zrealizowała naprawę uszkodzonego sprzętu (...). Przywróconą gotowość grupy zgłoszono do SKKW Kielce.*

(akta kontroli str. 1379)

2. W okresie objętym kontrolą⁶⁹ dla SGS i SGRW-N zapewniono poziom gotowości operacyjnej, do której odwoływano się w rozkazach o utworzeniu poszczególnych grup specjalistycznych⁷⁰. Wyjątek stanowiły dwa dni w czerwcu 2023 r., w których z powodu uszkodzenia kabloliny jednego dnia po południu odwołano gotowość operacyjną grupy SGS, a po naprawie jej we własnym zakresie, ponownie w trakcie następnego dnia zgłoszono gotowość tej grupy. W dniu 1 stycznia 2023 r. KP PSP nie poinformowała Świętokrzyskiego Komendanta Wojewódzkiego PSP o gotowości operacyjnej SGS, mimo że taka gotowość była w tym dniu zapewniona.

(akta kontroli str. 1212-1232)

Komendant wyjaśnił, że SK KW PSP Kielce w szablonie zamieszczonym w „chmurze” nie ujęła możliwości zgłoszenia gotowości operacyjnej SGS. W tym przypadku funkcjonariusz KP PSP w Sandomierzu omyłkowo nie zgłosił gotowości operacyjnej (...). Jednocześnie informuję, że sonar MS1000 znajduje się w KP PSP w Sandomierzu od 2011 roku. W dniu 1 stycznia 2023 roku SK KW PSP Kielce, posiadało wiedzę, że w KP PSP w Sandomierzu znajduje się sonar.

NIK zauważyła, że możliwość zgłoszenia gotowości operacyjnej dla SGS została dodana w *Monitoringu poziomu gotowości SGR* przez Wojewódzkie Stanowisko Koordynacji Ratownictwa w dniu 2 stycznia 2023 r.

(akta kontroli str. 1206, 1212-1215)

W KP PSP sporządzano *Analizę gotowości operacyjnej*⁷¹. Komendant wyjaśnił, że prowadzony jest bieżący monitoring poziomu gotowości operacyjnej danej grupy, a w kontrolowanym okresie nie zachodziła potrzeba analizowania przyczyn obniżenia gotowości. Ponadto dodał, że naprawa sprzętu (kabloliny) nastąpiła niezwłocznie i była wykonana we własnym zakresie.

(akta kontroli str. 1271-1296, 1379)

Dla SGS dowódca lub zastępca dowódcy grupy sporządzali miesięczne grafiki gotowości operacyjnej, w których uwzględniali na każdej zmianie służbowej po kilku sonarzystów, sterników/stermotorzystów, kierowców/operatorów sprzętu. Ponadto

⁶⁷ Jeżeli w danym dniu nie pełnią dyżuru (SGRW-N z: JRG Starachowice i JRG 2 Kielce), ale na zmianie znajdowali się strażacy na służbie.

⁶⁸ Zgodnie z regulaminem SK KP PSP oraz *Planami organizacyjnymi utrzymania stałej gotowości operacyjnej SGR*.

⁶⁹ Do 30 czerwca 2024 r.

⁷⁰ Dla SGRW-N zapewniono poziom AB.

⁷¹ W 2023 r. i 2024 r.

w grafikach tych wskazywano liczbę osób na dyżurach domowych. Przedmiotowe grafiki były zatwierdzane przez Komendanta lub jego Zastępcę. Dla SGRW-N dowódca lub zastępca dowódcy II zmiany sporządzali miesięczne grafiki służb nurków i kierowników prac podwodnych, w których wskazywali na tej zmianie określoną liczbę osób na służbie i dyżurach domowych. Dowódca zmiany II oświadczył, że po sporządzeniu grafiku przesyłany jest on do dowódcy SGRW-N, tj. do KP PSP w Starachowicach.

(akta kontroli str. 1233-1270)

Ponadto odnośnie do podejmowanych działań celem utrzymania nominalnej gotowości operacyjnej SGR Komendant wyjaśnił, że prowadzone są bieżące kontrole sprzętu dla utrzymania jego sprawności, a na zmianie zapewniającej gotowość operacyjną SGRW-N zbierane są informacje, od Komend tworzących grupę, o ilości osób posiadających wymagane uprawnienia i zebrane dane wprowadzane są do *Monitoring poziomu gotowości SGR*.

(akta kontroli str. 1379)

3. W okresie objętym kontrolą (do 30 czerwca 2024 r.) SGR działające na terenie KP PSP uczestniczyły łącznie w 14 działaniach ratowniczych, tj.: w 2023 r. SGRW-N – w sześciu i SGS – w jednym (wszystkie poza własnym powiatem, w tym dwa w innym województwie), w 2024 r. SGRW-N – w trzech (jedno w powiecie sandomierskim i dwa poza nim) oraz SGS – w czterech (po dwa w powiecie sandomierskim i poza nim, w tym jedno w innym województwie).

W 2023 r. w trzech zdarzeniach, w których uczestniczyła SGRW-N, korzystano również z sonaru. Do dwóch zdarzeń Stanowisko Kierowania Świętokrzyskiego Komendanta Wojewódzkiego PSP zadysponowało SGRW-N wraz z sonarem, a do jednego tylko grupę specjalistyczną.

Komendant wyjaśnił, że (...) sonar (...) wspomaga działania nurków (...). Rodzaj i charakter zdarzenia wskazywał, że uzupełnienie wyposażenia SGRW-N w sonar będzie skutecznym rozwiązaniem, co znalazło potwierdzenie w szybkim zlokalizowaniu osoby zaginionej i szybkim wydobyciu poszkodowanego na brzeg.

Wszystkie zdarzenia, w których brały udział grupy specjalistyczne zaewidencjonowano jako miejscowe zagrożenia.

Ponadto w 2023 r. wystąpiły cztery sytuacje zawrócenia SGS z wyjazdu do zdarzenia, a w 2024 r. w jednym przypadku grupę tą przekierowano do innego zdarzenia⁷².

(akta kontroli str. 1302-1303, 1308-1312, 1321-1326, 1407)

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność kontrolowanej jednostki w badanym obszarze.

Stwierdzone
nieprawidłowości
OCENA CZĄSTKOWA

OBSZAR

5. Sprawowanie przez komendanta powiatowego (miejskiego) PSP nadzoru nad przygotowaniem i funkcjonowaniem SGR.

Opis stanu
faktycznego

1. Nadzór Komendanta nad przygotowaniem SGR do prowadzenia działań ratowniczych prowadzony był poprzez monitorowanie gotowości operacyjnej. Weryfikacja gotowości realizowana była codziennie do godz. 9.00 i odnotowywana w arkuszu kalkulacyjnym *Monitoringu poziomu gotowości SGR*, udostępnionym przez

⁷² W którym uczestniczyła również SGRW-N.

SK ŚKW. W przypadku obniżenia nominalnego poziomu gotowości operacyjnej aktualizowano wskazane dane wraz z informacją na temat jej przyczyn. W Komendzie przeprowadzano również bieżące kontrole sprzętu celem utrzymania jego sprawności, w tym codzienną obsługę samochodu SGRW-N.

(akta kontroli str. 1062, 1210-1211, 1218-1221, 1230-1232, 1379)

W kontrolowanym okresie przeprowadzone zostały dwie inspekcje gotowości operacyjnej SGR, przeprowadzone przez zespoły inspekcyjne Świętokrzyskiego Komendanta Wojewódzkiego PSP.

Inspekcjom gotowości operacyjnej podlegały: SGS w dniu 22 września 2023 r. (ćwiczenia w ramach doskonalenia zawodowego) i SGRW-N w dniu 19 kwietnia 2024 r. (w ramach ćwiczeń powiatowych). Badania inspekcyjne oraz przeprowadzone ćwiczenia potwierdziły, że inspekcjonowane grupy w ww. dniach spełniały wymogi gotowości operacyjnej. Dla SGS ujęto wnioski o doposażenie grupy w komputer przenośny brygoszczelny z matrycą matową.

W związku ze wskazanym wnioskiem, Świętokrzyski Komendant Wojewódzki PSP zwrócił się do Komendanta z prośbą o poinformowanie o jego realizacji⁷³. W odpowiedzi Komendant poinformował, że aktualnie SGS jest wyposażona w komputer przenośny typu laptop, co gwarantuje pełną dyspozycyjność grupy z sonarem dookólnym MS-1000, a zakup komputera przenośnego brygoszczelnego z matrycą matową jest planowany w drugim półroczu 2024 r., w miarę możliwości budżetowych.

(akta kontroli str. 1359-1370)

2. W kontrolowanym okresie, w KP PSP nie dokonywano analiz działań ratowniczych, w których uczestniczyły SGRW-N i SGS.

Komendant wyjaśnił: (...). Zgodnie z pismem (...) Komendanta Głównego PSP i (...) Świętokrzyskiego Komendanta Wojewódzkiego, oraz Zasadami analizowania zdarzeń jednostek organizacyjnych PSP, Komenda zobowiązana jest do wykonania dwóch analiz z działań ratowniczych w półroczu [co najmniej dwóch – dopisek NIK]. W związku z powyższym w roku 2023 wykonano 4 takie analizy, a w bieżącym roku są w trakcie końcowego opracowania 2 analizy z działań ratowniczo-gaśniczych, które zostały wytypowane na podstawie wyżej wymienionych pism i Zasad. Z uwagi na kryteria, rodzaj i wielkość zdarzenia nie sporządzano analiz działań z udziałem grup specjalistycznych.

(akta kontroli str. 1358, 1371-1372, 1378, 1382-1385)

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Najwyższa Izba kontroli ocenia pozytywnie działalność kontrolowanej jednostki w badanym obszarze.

Stwierdzone
nieprawidłowości
OCENA CZĄSTKOWA

⁷³ Pismo znak: WPO.0754.7.2024 z 19 lutego 2024 r.

IV. Uwagi i wnioski

Wnioski W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, przedstawia następujące wnioski:

1. Zapewnienie rzetelnego przedstawiania informacji w *Planach organizacyjnych utrzymania stałej gotowości operacyjnej* SGR.
2. Przeszkolenie dowódcy i zastępcy dowódcy SGS w zakresie obsługi sonarów.
3. Zapewnienie ujęcia w planach doskonalenia zawodowego SGS ćwiczeń z udziałem różnych grup celem doskonalenia współpracy podczas działań ratowniczych na poziomie specjalistycznym oraz udziału SGR w tego rodzaju ćwiczeniach.

Uwagi Najwyższa Izba Kontroli nie formułuje uwag.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Kielcach. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Kielce, 31 lipca 2024 r.

Kontroler
Magdalena Kaczmarczyk
Specjalista kontroli państwowej

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Kielcach
p.o. Wicedyrektor
Krzysztof Wilkosz

.....
podpis

.....
podpis